

Jerzy Szyran OFMConv

Medicina salutis. Jak się spowiadać w wieku sędziwym

„Rycerz Niepokalanej” 610(2007) nr 4, s. 114-115.

Sakrament pokuty i pojednania należy do szczególnych okoliczności spotkania człowieka z miłosiernym Bogiem. Niezaprzeczalna grzeszność osoby ludzkiej, potrzebuje przebaczenia i pojednania, które stanowiła skutek każdej spowiedzi sakramentalnej.

Szczególną grupą osób korzystających z łaski sakramentalnej pokuty są osoby starsze i w podeszłym wieku, których spowiedź w wielu przypadkach należy do specyficznych form wyznawania grzechów. Warto zatem zagłębić się w sytuację starszego człowieka, „stającego u krzyża konfesjonału za swoimi grzechami.

Sakrament pokuty i pojednania

Ze wszystkich darów, jakich człowiek potrzebuje od Boga, najbardziej pożądanym jest przebaczenie grzechów. Życie bez możliwości pojednania się z Bogiem i Kościołem na dłuższą metę stałoby się koszmarem. Najtwardsi grzesznicy szukają, nieraz w ostatniej chwili, Bożego miłosierdzia, gdyż tylko w nim jest ratunek dla człowieka.

Sakrament pokuty i pojednania, ustanowiony przez Chrystusa (por. Mt 16,19. 18,18; J 20,21-23) ma bardzo głęboki wpływ na życie duchowe człowieka.

Sakrament ten składa się z kilku zasadniczych elementów:

- wyznanie grzechów przed uprawionym szafarzem (ważnie wyświęcony i posiadający upoważnienie do spowiadania);
- skrucha i postanowienie poprawy;
- rozgrzeszenie, udzielone przez szafarza sakramentu, mocą którego otrzymuje się przebaczenie grzechów i pojednanie z Kościołem, zranionym przez grzech człowieka.

Działanie sakramentu pokuty i pojednania przebiega na wielu płaszczyznach. Podstawowym skutkiem działania sakramentu jest przebaczenie. Prawdę tą potwierdza Sobór Watykański II: „Ci zaś, którzy przystępują do sakramentu pokuty otrzymują od miłosierdzia Bożego przebaczenie zniewagi wyrządzonej Bogu i równocześnie dostępują pojednania z Kościołem, któremu grzesząc, zadali ranę, a który przyczynia się do ich nawrócenia miłością, przykładem i modlitwą” (KK, 11. Por. także ReP, 30). W efekcie człowiek otrzymuje nową szansę,

staje się na powrót dzieckiem Bożym i dziedzicem królestwa Bożego (wymiar historiozbawczy). Ważnym elementem działania sakramentu pokuty jest zdolność jednania z Kościołem, który na skutek grzechu został zraniony. Choroba grzechowa jednego z członków wspólnoty Kościelnej (por. 1Kor 12,26), dotyka całego ciała Kościoła. Stąd sakrament pokuty ma moc ozdrowieńczą jednostki i całej wspólnoty.

Sakrament pojednania ma także wymiar sądu (por. ReP, 31), stąd istotne są w nim następujące elementy:

- poznanie przewiny;
- władza jurysdykcyjna spowiednika wraz ze święczeniami kapłańskimi;
- wyrok wydany zgodnie z naturą sądu.

Nie można jednak ograniczać działania sakramentu pokuty tylko do wymiaru jurydycznego w ludzkim rozumieniu, gdyż wydany werdykt i nałożona pokuta stanowią także środek leczniczy, mający na celu działanie terapeutyczne. Chrystus bowiem w Ewangeliach często jest ukazywany jako lekarz, a Jego odkupieńcze dzieło już w starożytności nazywane było *medicina salutis*, gdyż dzięki odkupieńczej mocy krzyża, w sakramencie pokuty i pojednania „doświadczenie grzechu nie przeradza się w rozpacz” (ReP, 31).

Sakrament pokuty i pojednania jawi się jako podwójne działanie: Boga i człowieka. Grzeszny człowiek wychodzi skruszony z inicjatywą, szukając Bożego miłosierdzia, postanawiając przemienić swoje życie i zadośćuczynić za popełnione zło. Miłość Boga przygarnia go, udzielając zbawczej łaski i dobrą dłoń przekreśla wszelkie zło, które miało miejsce. Sprawowany nad grzesznikiem sąd, nie tyle oskarża, ile leczy, nie tyle karze, ile napomina. Działanie tego sakramentu przypomina zatem pielęgnacyjne działania dobrego ogrodnika, który, oczekując obfitych owoców, oczyszcza, przycina i podlewa, by roślina nieustannie wzrastała.

Specyfika grzeszności osób starszych

Dla osób w podeszłym wieku grzech w wielu sytuacjach jest już kwestią minionych lat. Starsi żyjący często samotnie, z dala od jakiegokolwiek towarzystwa, ograniczający swój kontakt z ludźmi do codziennych, niezbędnych zakupów i jakiegoś katolickiego radia, razem z którym się modli, niejednokrotnie nie potrafi odnaleźć w swoim sumieniu powodów do samooskarżenia się z win. Niemniej warto wskazać tym osobom, że grzech nie odnosi się tylko do relacji międzyludzkich, lecz przede wszystkim rodzi się w sercu człowieka. Stąd osoby starsze często popadają w różnego rodzaju grzeszne myśli w odniesieniu do innych ludzi czy też sięgają pamięcią do grzechów z lat młodości.

Grzeszność osób w podeszłym wieku jest bardzo specyficzna, gdyż na ogół dotyczy z pozoru błahych rzeczy, które jednak mogą krzywdzić innych ludzi i niszczyć samego człowieka. Do takich grzechów przede wszystkim należą:

- grzechy języka – opowiadanie o złu popełnionym przez innych ludzi (obmowa) lub fałszywe oskarżanie ich o popełnianie różnych złych czynów (oszczerstwo);
- ingerencja w życie własnych dzieci – osoby starsze często prowadzą do konfliktów małżeńskich, poprzez ingerencję w zwyczaje, styl życia i wychowanie dzieci swoich dorosłych synów i córek;
- kłótność i gderliwość – próby postawienia zawsze „na swoim” często tworzą atmosferę konfliktu i napięcia powodując, że nawet najbliżsi zaczynają powoli stronić od takiej osoby.

Od osoby starszej bardziej oczekuje się dyskretnej obecności i towarzyszenia radą, niż krytyki i nieustannego poprawiania, które wszystkich wokół irytuje.

Walka z tymi podstawowymi wadami i demaskowanie ich w sakramencie pokuty i pojednania z pewnością przyniesie błogostawione owoce.

Najczęściej popełniane błędy

Wielu ludzi starszych na skutek powrotów do przeszłości i swoistego idealizmu cechującego jego sumienie, w wielu przypadkach popełnia błędy, korzystając z sakramentu pokuty i pojednania. Sytuacja taka sprawia, że istota tego sakramentu rozmywa się w wielości słów, opowieści i innych mało istotnych spraw, ślizgając się zaledwie po tak ważnej dla wyznania sakramentalnego materii grzechu. Do najczęściej popełnianych błędów należą:

- streszczanie własnego życia – ludzie w podeszłym wieku mają tendencję do opowiadania kapłanowi zasiadającemu w konfesjonale różnych, mało znaczących dla wyznania grzechów epizodów z własnego życia, co wprowadza chaos do spowiedzi sakramentalnej;
- infantylizm wyznania grzechów – spowiedź osób starszych często przypomina wyznanie grzechów małych dzieci, które pozostają jeszcze na poziomie „paciorka” czy „kościółka”. Dorosły człowiek, mający za sobą wielość doświadczeń i bogactwo życia minionych lat, powinien już dojrzeć także na poziomie ducha, którego odzwierciedleniem winna być spowiedź sakramentalna;
- opowiadania o grzechach innych – przystępując do spowiedzi, osoby starsze często ograniczają ją do oskarżania poszczególnych członków swojej rodziny o różne grzechy i błędy. Najczęściej

ofiarami takich oskarżeń pada współmałżonek, synowa, zięć lub teściowie.

Unikanie tego rodzaju błędów sprawia, że spowiedź jest jasna i klarowna, ogranicza się tylko do własnych grzechów, nad którymi kapłan może się pochylić i udzielić stosownej porady.

Wszelkie problemy mogą być rozwiązywane w konfesjonale, o ile wchodzi w zakres życia duchowego. Wszelkie inne kwestie powinny być rozwiązywane poza sakramentem pokuty i pojednania.

* * *

Specyfika spowiedzi osób starszych nie jest niczym nadzwyczajnym. Wynika ona bowiem z podeszłego już wieku i zmieniającej się mentalności i świata wartości osób w podeszłym wieku. Starsi znając swoje uwarunkowania psychofizyczne powinni dołożyć wszelkich starań, by ich kolejne spowiedzi były coraz pełniejszym zbliżaniem się do Boga i Jego miłosierdzia.